SjømatNorge

Overholdelse av arbeidstidsbestemmelser 13.03.2025

Oversikt over temaer

- Hovedvekt på arbeidsmiljølovens regler
- Hva er arbeidstid
- Hvorfor har vi regler om arbeidstid
- Litt om de ulike delene av næringen
- Grensen for daglig og ukentlig arbeidstid
- Gjennomsnittsberegning etter aml. §10-5
- Krav til daglig og ukentlig fritid
- Overtidsarbeid – grenser
- Unntak fra arbeidstidsbestemmelsene

Arbeidstid

- Definisjon i aml. § 10-1:

Med arbeidstid menes den tid arbeidstaker står til disposisjon for arbeidsgiver

Med arbeidsfri menes den tid arbeidstaker ikke står til disposisjon for arbeidsgiver

- Regulert av EUs arbeidstidsdirektiv, definisjon:

Arbeidstaker må være: 1) på arbeidsstedet 2)underlagt arbeidsgivers styringsrett og 3) utføre arbeidsoppgaver eller plikter innenfor rammen av sitt arbeidsforhold

- Reisetid, pauser etc.

Arbeidstidsbestemmelsene er vernebestemmelser

- Arbeidstidsbestemmelsene er vernebestemmelser begrunnet i helse og velferd
- Mye arbeid kan være belastende for den enkelte og kan også øke sikkerhetsrisikoen
- Amls generelle vernebestemmelser gjelder i tillegg til arbeidstidskapittelet
- § 4-1 (1) Krav til fullt *forsvarlig arbeidsmiljø*
- § 4-1 (2) Ved planlegging og utforming av arbeidet skal det legges vekt på å forebygge skader og sykdommer. Arbeidets organisering, tilrettelegging og ledelse, arbeidstidsordninger, lønnssystemer, herunder bruk av prestasjonslønn, teknologi mv. skal være slik at arbeidstakerne *ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykiske belastninger og slik at sikkerhetshensyn ivaretas.*

Litt om de ulike deler av næringen:

Havbruk: Behov for lengere arbeidsperioder, f.eks 7/7 og 12/9

- Anleggene kan ligge på avsides steder med lang reisevei
- Ønske blant ansatte om lengere friperiode
- Kan rekruttere fra et større område

Intensivt arbeid ved større operasjoner, avlusning, brønnbåtlevering etc.

Settefisk:

Mye bruk av beredskapsvaktsordninger - omregningsfaktor

Litt om de ulike deler av næringen:

Fiskeindustri: Arbeidstidsbestemmelsene kan være særlig utfordrende for den delen av næringen som baserer seg på villfanget fisk

Sesongpreget arbeid

Lite kontroll over råstofftilførselen pga vær, vind, kvoter etc.

Mye arbeid må gjøres på kort tid

Arbeidet kan foregå på avsidesliggende steder, ofte liten tilgang på lokal arbeidskraft

Grensen for alminnelig arbeidstid

- Lovens ordinære grense for alminnelig arbeidstid er 9 timer i løpet av 24 timer og 40 timer i løpet av sju dager, jf. § 10-4 (1)
- Den ukentlige grense er 38 og 36 timer ved enkelte typer arbeid
- Tariffavtalen har lavere grenser;
- lov 40 – t.a. 37,5 lov 38 – t.a. 35,5 lov 36 – t.a. 33,6
- Forskjell mellom lovens og tariffavtalens overtidsbegrep. Færre timer regnes som overtid etter loven, enn etter tariffavtalen.

Reduksjon av ukentlig arbeidstid, aml.§ 10-4

38 timer:

- døgnkontinuerlig skiftarbeid og sammenlignbart turnusarbeid,
- arbeid på to skift som regelmessig drives på søn- og helgedager, og sammenlignbart turnusarbeid som regelmessig drives på søn- og helgedager,
- arbeid som innebærer at den enkelte arbeidstaker må arbeide minst hver tredje søndag,
- arbeid som hovedsakelig drives om natten.

36 timer:

- Helkontinuerlig skiftarbeid og sammenlignbart turnusarbeid

Grensen for alminnelig arbeidstid - § 10-4 (2)

- Passiv tjeneste; arbeidstidens grenser kan forlenges inntil halvparten av de passive periodene, maks 2 timer pr. dag og 10 timer pr. uke. Særlig passivt; inntil 13 timer per dag.
- Beredskapstjeneste utenom arbeidsstedet. Lovens omregningsfaktor er 1/7
- Det kan avtales en annen omregningsfaktor med tillitsvalgte i tariffbundne bedrifter, eller Arbeidstilsynet kan fastsette denne.
- Momenter omregningsfaktor: Responstid, antall utrykninger, tidspunkt for utrykning, omfang av arbeid ved utrykning etc.

Gjennomsnittsberegning § 10-5

Hva er gjennomsnittsberegning? Utvidelse av grensene i enkelte uker/dager mot tilsvarende innskrenkning i andre uker/dager (fleksibilitet)

(1) Skriftlig avtale med den enkelte (10 timer pr dag, 50 timer i løpet av 7 dager)

(2) Skriftlig avtale med tillitsvalgte ved tariffbundet virksomhet (12,5 timer pr. dag, opp til 54 timer i løpet av 7 dager, men ikke over 48 timer i snitt på 8 uker)

(3) Dispensasjon fra Arbeidstilsynet (13 timer pr. dag, 48 timer i løpet av 7 dager)

Arbeidstidens plassering

Forbud mot nattarbeid (21-06) og søn- og helgedagsarbeid (18 dagen før-22) med mindre ”arbeidets art gjør det nødvendig”, jf. § 10-10 og 10-11

Krav til daglig sammenhengende arbeidsfri på minst 11 timer, kan avtales ned til 8 timer. Jf § 10-8

Krav til ukentlig sammenhengende arbeidsfri på 35 timer – kan avtales ned til 28 timer, jf. § 10-8

Beredskapsvakt; selve vakten bryter ikke den arbeidsfrie periode, men arbeid under utrykning

Overtidsarbeid - § 10-6

- Definisjon av overtid; arbeid ut over grensene for alminnelig arbeidstid etter loven
- Vilkår for bruk av overtid; særlig og tidsavgrenset behov. Skal ikke brukes som en fast ordning
- Arbeidstakers rett til å nekte overtid; Helsemessige og vektige sosiale grunner og der arbeidstaker ber om det og arbeidet uten skade kan utsettes eller utføres av andre
- Krav til overtidsgodtgjørelse (40 %)
- Rammer for overtidsarbeid pr. dag, 7 dager, 4 uker, 52 uker. Her benyttes lovens overtidsbegrep.

Grenser for arbeidstiden

	Daglig grense	Ukentlig grense	Samlet arbeidstid dag/uke	Overtid uke	Overtid 4 uker	Overtid 12 måneder	Daglig fritid	Ukentlig fritid
Alminnelig regel	9	40	13/48	10	25	200	11	35
Avtale med arbeidstaker	10	48/50						
Avtale tillitsvalgte	12,5	48/54	16/69	20	50	300	8	28
Disp arbeidstilsynet	13	48/-		25		400 (200 pr. 26 uker)		

Unntak fra arbeidstidsbestemmelsene

- De fleste bestemmelser i kapittelet om arbeidstid gjelder ikke for:
- Arbeidstaker i ledende stilling
- Arbeidstaker i særlig uavhengig stilling
- Kan avtale unntak i tariffavtale med fagforening med innstillingsrett.
- Arbeid for å avverge fare for skade på liv eller eiendom ved naturhendinger, ulykker o.l.